

Ik geloof, dat ik thans genoeg heb opgesomd om U te bewijzen, dat er nog aanleiding te over is om ons met frisschen moed aan de exegese te geven en ik vertrouw, dat ge me zult toestaan een tweede reden te noemen, waarom ook in onzen tijd de beoefening der Schriftuitlegging niet mag worden verwaarloosd. Elke tijd, zoo zagen we aan den onzen, heeft bijzondere voordeelen. Ik voeg er aan toe, elke tijd heeft zijn eigen vraagstukken en ziet oude vraagstukken onder andere belichting. Ook dit is voor de exegese van veel belang.

Misschien zal men mij dit laatste niet voetstoots toegeven. Ge zult opmerken: de exegese heeft te verklaren het ons objectief gegeven Woord van God. Een exegeet heeft niet met zijn vraagstukken tot de Schrift te gaan, dat is het werk van den Dienaar des Woords, van den practicus op elk gebied, van den geloovige voor zijn eigen persoon. Een uitlegger heeft niet anders te doen, dan te verklaren, wat er staat, alleen zal hij die verklaring geven met en naar zijn eigen Schriftbeschouwing. Volkomen waar. Evenwel, ik moet U herinneren, dat ik reeds in het voorbijgaan heb opgemerkt, dat iedereen, ook de Schriftuitlegger onwillekeurig, vaak misschien zelfs tegen wil en dank, kind is van den tijd, waarin hij leeft. Hij kan bij het verklaren zich die vragen van den tijd niet uit het hoofd zetten. Zij verlaten hem nooit. Het gevolg zal zijn, dat er telkens, zonder dat de exegeet er iets aan doen kan, een associatie van voorstellingen ontstaat. Hetgeen hij leest in het Schriftwoord, zal hij verbinden met de gedachten van zijn tijd, die ook hem vervullen. Dit verband is eenvoudig niet te ontgaan.

Acht ge dit een nadeel? Meent ge, dat dit alles aan goede verklaring in den weg staat en derhalve zooveel mogelijk moet terzijde geschoven? ⁸⁸) Ik niet! Hier gevoelt